

Reflective Essay
Jonna Rutanen
Ceramic Laboratory
4.4.2024

Tiilestä

Kun puhutaan rakennustiilistä, kunkin yksilön ulkonäkö määräytyy käyttötarkoituksen mukaan. Tiilet ovat hyvin funktionaalisia esineitä ja perinteisesti niiden ulkonäössä on vain vähän koristeellisuutta. Valmistusmateriaali valitaan sen mukaan mihin murikka on tarkoitettu sijoitettavan. Harvoja tuotteita (jos IDO:n vessanpönttöjä ja lavuaareja ei oteta lukuun) valmistetaan enää Suomessa paikallisista raaka-aineista, mutta tiiliä kylläkin. Opin Milla Ahti-Kotilaisen luennolta, että tiilistä muuratun seinän rappausjälki saa näkyä ja että vanhan näköiset tiilet eivät välttämättä ole kierrätettyjä, sen sijaan ne on varta vasten käsitelty patinoituneen näköisiksi. Ymmärsin myös, että Kalasataman päiväkodin tiiliseinän rakennus ei ole kesken vaan kysymys on rappaustyylisestä, jossa tekijän kädenjälki laasteineen jätetään näkyviin. Tuoreen tiedon valossa olenkin tarkastellut tiilistä muurattuja seiniä aivan uusin silmin. Näitä arkisia suorakulmion muotoisia objekteja katsellessani huomaan kiinnostäväni enemmän huomiota niiden keskinäisiin vaihteluihin. Aluksi vaikutti siltä, että tiilet näyttävät kutakuinkin samanlaisilta, toisissa on pieniä reikiä ja toisissa taas ei. Kuitenkin pintaa on käsitelty eri tavoin, esimerkiksi harjaamalla. Tiilistä voidaan tehdä myös laattoja, joilla saadaan talojen julkisivuista muuratun näköisiä. Vaikuttaa siltä, että valkoinen tiili on edullisempi kuin punatiili, sillä miksi niitä muuten käytettäisiin niin useissa kohteissa? Punatiili tuntuu sekä kotoisalta että perinteiseltä ja huomaan viihtäväni ympäristössä, joka on ympäröity tällä lämpimän värisellä tutulla materiaalilla.

Juhani Pallasmaa kirjoittaa kirjassaan *Ajatteleva käsi* kuinka työkalujen kehityskulku tapahtuu ajan saatossa asteittain, aina parantaen itseään ihmisen toimesta. Nimenomaan käyttötarkoitukseltaan parhaat työkalut jäävät käyttöön ja muut, ns. design-työkalut, jäävät vain 'hetken kuriositeeteiksi'. Tämän päivän tiilien ulkonäöllinen samankaltaisuus viestii siitä, että nimenomaan yleisesti käyttöön jääneiden tiilien ominaisuuksissa on jotain hyvin toimivaa ja on syy sille, miksi ne näyttävät siltä mitä ovat. Yhden tiilen paino on alle neljä kiloa, useimmissa tapauksissa vähän päälle 3. Tiiltä on mahdollista käsitellä yksikäsitteisesti samalla kun toinen eturaaja kauhoo laastia rakenteilla olevaan kohtaan. Hyvin kätevää! Pallasmaata lainatakseni, työkalut ovat todellakin aivan omalla erityisellä tavallaan kauniita. Tuo erityisyys juontuu työkalujen tarkoituksenmukaisuudesta ja pitkästä kehityskaaresta. Ajattelen, että tiilet ovat sukua pitkään kehittyneille työkaluille kaikessa tarkoituksenmukaisuudessaan. Tiiliä on alettu käyttää rakennusmateriaaleina jo ennen ajanlaskumme alkua, esimerkiksi Mesopotamiassa ja Egyptissä. Siksi tiilellä on ollu hyvin aikaa kehittyä nykyisenlaiseksi, viimeisen päälle funktionaaliseksi esineeksi.

Tulkintani tehtävänannosta on hyllynkannatin, jonka muoto on ottanut vaikutteita perinteisestä punatiilestä. Lähtökohtana Wienerbergerin toiseksi kookkain, kauttaaltaan rei'itetty ja korialla punatiilestä valmistetun hormitiili. Työ toteutetaan kolmesta eri materiaalista: geopolymeeristä, jonka fillerinä on jauhettuja käytöstä poistuneita kattotiiliä,

Wienerbergerin omasta punasavesta ja valusavesta. Haluan tutkia miten muotoilemani tiilen tunnelma muuttuu materiaalin vaihtuessa ja miltä näyttää kun yhdistän omaa versiotani punasaviin hormitiiliin. Yhtä kaikki, tulossa on rakennuspalikoita, joihin saa koskea ja joista voi rakentaa erikokoisia ja muotoisia kokonaisuuksia. Näistä palikoista voi rakentaa esimerkiksi kentätelineen tai miksei vaikka seinän kokoisen kirjahyllyn mikäli keksin ratkaisun rakennelman tukevoittamiseksi. Jälkimmäistä vaihtoehtoa suunnitellessa tulee väistämättä mieleen, että olenko ehkä sortumassa Harri Kahlan kuvaamaan *isotteluun*, jossa en luota pienen voimaan vaan haluan kasvattaa teosta itseäni kookkaammaksi? Hän on oikeassa siinä, että ison tekeminen vaatii matemaattisempaa otetta sekä rakenteellista suunnitelmallisuutta. Käytin hyvän aikaa tiilen kasattavuuden dilemman parissa - piirsin harppia käyttäen ja viivotin heiluen. Lopuksi leikkelin maitokartongista erikokoisia geometrisia muotoja, joista kasasin mallikappaleita. Niitä tuli yhteensä neljä, joista jokainen oli edeltäjäänsä kehittyneempi. Keraamisen esineen suunnittelu paperilla teki touhusta totta vie paljon siistimpää, ei murhetta pölyämisestä tai kuivista käsistä. Oikeastaan aika hyvä tapa työskennellä, joskin suht uusi itselleni. Alvar Aallolla oli tapana piirtää ohuelle luonnospaperille, jota hänellä oli työpöydän lähetyvillä rullalla. Näin luonnostellen ei paperi loppunut kesken ja luonnostelusta (eli työstä) tuli intuitiivisempaa ja vapaampaa. Hänen suunnittelunsa ei edennyt aina lineaarisesti, sen sijaan kansallisarkkitehtimme työskenteli hyppien aiheesta toiseen kasaten lopuksi kaikki varteenotettavat ideat kokonaisuuksiksi. En ole itse päässyt vielä vierailemaan Muuratsalon Koetalossa, mutta kuvien perusteella Alvarilla on täytynyt olla hauskaa miettiessään kuinka erilaiset tiilet ladotaan ulkoseinissä. Haaveilen, että joskus olisi aikaa työskennellä pitemmän aikaa jonkin projektin parissa, jossa olisi kunnolla aikaa ja tilaa haahuilla ja piirrellä.

Kolmas teksti, jonka valitsin löytyy Yanagi Sōetsun *Beauty of Everyday Things* -kirjasta, jossa hän mm. kuvailee japanilaisten kykyä nähdä kauneutta epätäydellisyydessä (wabi-sabi). Voisinko olla siis tyytyväinen, vaikka tämän projektin lopputulos ei vastaa ennalta suunniteltua. Artikkelissa kirjoitetaan kauniisti muji-keramiikasta ja teekulhoista. Ihmiset, jotka ovat viehättyneet japanilaisista teekulhoista, kääntävät astian ylösalaisin tarkastellakseen pohjan epätäydellistä rosoista pintaa. Vieraillessani antiikkitoreilla Japanissa, muistan itsekini tutkineeni kulhojen pohjia mielenkiinnolla. Kaikkein hienoimmat kulhot olivat kalliita ja jäivät siksi ostamatta. Valinnanvaikeus yllätti ja loppujen lopuksi en tuonut mukani ainuttakaan teekulhoa. Tekstin loppua kohden Yanagin ylistys japanilaisesta estetiikan tajusta alkaa mennä jo liioittelun puolelle. Melkein voisi kuvitella, että kirjoittaja ei ole koskaan poistunut vanhan Kioton arvatenkin viehättävästä teehuoneestaan. Nyky-Japanissa moni asia on muovista valmistettua ja heikkolaatuisen oloista. Jopa rakennusten puiset julkisivut ovat toisinaan muovia. Tutustuessani paremmin kirjailijaan huomasin, että teos julkaistiin jo vuonna 1933. Tuolloin ei tietenkään vielä osattu edes haaveillakaan muovista.

KYSYMYKSIÄ:

- What would an object look that would NOT want to design? What you don't like?
- Give us an example of WABI-SABI that you find beautiful.